

[Ole Vagn Christensen]

mener, at det er påkrævet, at vi får dette brev.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1-3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

27) Første behandling af lovforslag nr. L 265:

Forslag til lov om produktansvar.

(Fremsat 14/5 86).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Det forslag, vi har til behandling her, burde være noget epokegørende, noget, der virkelig satte en stopper for produktionen af farlige og uprøvede produkter, noget, der virkelig animerede producenterne og virksomhederne til at undgå at fremstille farlige produkter og til at satse alt på udviklingen af mindre farlige produkter. Men det er desværre ikke tilfældet. Den særlige tryghed, en lov om produktansvar skulle give forbrugerne, opnås desværre heller ikke. På intet punkt synes forslaget grundlæggende at forbedre forbrugernes situation og reelle erstatningsretlige stilling. Tværtimod kan man frygte, at forbrugernes stilling i erstatningsspørgsmål i forbindelse med produktskader forringes.

Socialdemokratiet kan derfor ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse i den form, som det foreligger i. Det betyder imidlertid ikke, at vi ikke ønsker en produktansvarslov

- tværtimod, men det må være en lov, som virkelig løser nogle problemer, og som betyder reelle forbedringer for forbrugerne.

Selv om vi sidste sommer ikke kunne støtte EF-direktivet, mener vi trods alt, at det inden for rammerne af det vedtagne direktiv er muligt at komme et godt stykke hen ad vejen i den rigtige retning og langt længere, end der her er givet udtryk for.

Vi mener f.eks., at tjenesteydelser og fast ejendom skal medtages, og at der skal kunne gøres ansvar gældende over for system- og udviklingsskader, eventuelt med visse begrænsninger. Vi mener også, det skal gøres lettest muligt for forbrugerne at opnå erstatning, også for det skadevoldende produkt. Ethvert led i en produktions- og erstatningskæde skal kunne gøres ansvarligt. Det må så være op til de pågældende indbyrdes at få afgjort, hvem der skal udrede erstatningen. Derved sikres de danske forbrugere altid at kunne lægge sag an imod den danske importør og søge ham ansvarliggjort. Importøren må så søge erstatningsansvaret placeret på rette sted hos en producent eller importør i et andet EF-land.

Vi tror, at en gennemførelse af sådanne krav, som vel at mærke kan gennemføres inden for direktivets rammer, vil sikre, at der bliver tale om et reelt erstatningsansvar, vil sikre, at producenter og importører tænker sig om, inden de markedsfører et produkt, og vil medføre, at vi får en nogenlunde udtømmende regulering af produktansvaret.

Men som forslaget ser ud, har regeringen altså valgt at fremsætte et skrabet forslag, der udelukkende tager hensyn til erhvervslivets interesser og helt overser forbrugernes naturlige og berettigede krav. Det er et ensidigt forslag, der er noget nær det ringeste, der overhovedet kan fremsættes, hvis man overhovedet skal leve op til indholdet af EF-direktivet.

I bemærkningerne til forslaget anføres det, at det grundlæggende krav til producenterne er, at de produkter, de markedsfører eller producerer, skal være ufarlige. Det er vi helt enige i og mener, at ministeren i langt højere grad burde have haft det for øje ved udarbejdelsen af forslaget. Men uanset det, og uanset om det lykkes at forbedre lovgivningen, er det stadig væk vores opfattelse, at en produktansvarslov ikke bør stå alene. Hvorfor

[Lissa Mathiasen]

ikke forebygge direkte og ikke kun gennem truslen om et erstatningsansvar?

Derfor mener vi fra socialdemokratiets side, at det er væsentligt at få gennemført en produktsikkerhedslov, en lov, som sikrer, at der kan stilles sundheds- og sikkerhedsmæssige krav til de produkter, der markedsføres, herunder også til markedsføring, vejledning og advarsler m.m.

Vi vil derfor umiddelbart efter folketingets åbning til oktober genfremsætte vores forslag til en produktsikkerhedslov, men for at det kan indgå i debatten på lige fod med ministerens debatoplæg – og andet mener jeg ikke vi kan betragte det foreliggende som, når det fremsættes på dette sene tidspunkt – vil jeg i udvalget bede om, at det omdeles hurtigst muligt.

Vi håber meget, at folketinget kan se sammenhængen mellem en produktsikkerhedslov og en produktansvarslov, og naturligvis også, at regeringen og ministeren måske ved hjælp af et alternativt flertal i salen får øjnene op for, at der må et andet og et mere realistisk indhold i det forslag om produktansvar, der skal fremsættes til efteråret.

Grethe Fenger Møller (KF):

I modsætning til fru Lissa Mathiasen synes jeg, der er tale om et godt lovforslag. Jeg synes, der er grund til at sige tak til justitsministeren, fordi dette lovforslag jo på flere områder er usædvanligt og atypisk.

Der er for det første tale om, at EF i juli 1985 vedtog et direktiv om produktansvar, og med dette lovforslag er Danmark det første medlemsland inden for EF, som fremsætter et lovforslag om produktansvar. Heller ikke nogen af de andre nordiske lande har på indeværende tidspunkt fremsat forslag til en lovgivning på dette område, hvilket vel også skyldes, at de gerne vil se, hvad der bliver resultatet af EF-direktivet.

Jeg mener, det er væsentligt, at Danmark kommer foran. Jeg mener, at det er rigtigt, som det er angivet i bemærkningerne til lovforslaget, at et sådant direktiv om en lov om produktansvar har to formål, for det første at sikre, at der ikke er uensartede regler om produktansvar inden for EF, som kan virke konkurrenceforvridende og hindre den frie varebevægelse, og for det andet at sikre, at der ikke er forskelle i forbrugerbeskyttelsen i

forbindelse med produktskader. Derfor synes jeg, det er meget væsentligt og prisværdigt, at man på et så tidligt tidspunkt angiver tonen og kommer med et lovforslag fra dansk side.

Dette lovforslag er endvidere utraditionelt derved, at det bliver fremsat for folketinget på et tidspunkt, hvor man ikke på forhånd har haft en lang høringsrunde med en række organisationer, men har valgt den fremgangsmåde først at tage en principdrøftelse her i folketinget, dernæst lave en høringsrunde med organisationerne og så komme med et forslag til efteråret, som jeg vil gå ud fra både tager højde for de bemærkninger, der er kommet fra folketinget, og naturligvis også for de bemærkninger, som kommer med fra de organisationer, der vil blive hørt.

Det er jo ikke rigtigt, som fru Lissa Mathiasen siger, at der her ikke er tale om nogen forbrugerbeskyttelse, for ganske vist har vi i dag selvfølgelig også ansvaret for produkter, men det er et ansvar, som ikke er baseret på en speciel lovgivning, men som er baseret på retspraksis og den almindelige culperegulering. Med dette foretager vi faktisk en opstramning, når vi gennemfører en lovgivning, som indfører et objektivi ansvar for producenten. Det gør man af hensyn til skadelidte, således at skadelidte ikke skal bære et tab, hvis han eller hun ikke kan finde ud af, hvem der er producenten, eller godtgøre, at producenten har handlet culpøst. Her kommer det objektive ansvar ind, som jeg mener giver en uhyre stor beskyttelse af den eventuelt skadelidte.

Jeg synes, det er et meget vigtigt forslag. Direktivet er et maksimumsdirektiv bortset fra på tre områder, nemlig for så vidt angår landbrugsråvarer og fiskeriprodukter og produkter hidrørende fra jagt. Når man læser bemærkningerne til lovforslaget, kan det måske være svært at foretage en nøjagtig afgrænsning af, hvad der er landbrugsråvarer, fordi der ikke skal meget til, før landbrugsvarer eller fiskerivarer betragtes som forarbejdede og dermed også er omfattet af lovforslaget.

Jeg kan godt forstå, at justitsministeren har været tilbageholdende med at indføre en ansvarsbegrænsning på et beløb på 560 mill. kr.; det er jo mange penge i et lille land som Danmark. Jeg kan også godt forstå, at man har været tilbageholdende med at tage udviklingsskader med; det skyldes vel også, at

[Grethe Fenger Møller]

man endnu ikke har kendskab til, hvorvidt andre lande i EF vil tage udviklingsskader med, og hvordan man foretager en sådan afgrænsning.

Jeg synes, det er væsentligt, at vi nu får mulighed for i folketinget og med organisationerne at få en principdebat om, hvordan en lov om produktansvar skal se ud. Der er ikke nogen tvivl om, at vi bør have en sådan lovgivning. Der er heller ikke nogen tvivl om, at en sådan lovgivning, når den bliver gennemført – og gennemføres skal den jo, fordi vi har tilsluttet os direktivet – vil kunne gavne både erhvervslivet og i lige så høj grad de danske forbrugere.

Niels Anker Kofoed (V):

Dette forslag er en konsekvens af det EF-direktiv, der blev vedtaget i juli måned sidste år, og som blev vedtaget – idet der ikke var noget flertal imod – i folketingets markedsudvalg. Men før da har dette direktiv haft en lang vandring i Kommissionen, Parlamentet og Ministerrådet; så vidt jeg husker, blev det fremsat første gang omkring 1976. Det vidner om, at det er et svært område at lovgive om, og det er også et svært område at blive enig om. Derfor synes jeg, det i sig selv er et plus, at man nu i hvert fald har fået et direktiv, som gælder for hele Europa, således at man kan få ensartede regler for, hvorledes produktansvar skal forstås og udmøntes.

Det, vi så mangler, er den nationale lovgivning, som skal udfylde direktivet, og dér har vi vel ikke så store rammer, som nogle måske kunne ønske, for vi er forpligtede af direktivet, som det er, men der er altså visse ting, som vi selv kan indrette os med.

Men min principielle stilling er den, at jeg på venstres vegne vil tilsige justitsministeren al mulig støtte til lovforslaget, således at vi kan få et fornuftigt resultat ud af behandlingen i folketinget.

Jeg hilser også med tilfredshed, at han fremsætter det på nuværende tidspunkt, altså at det, som fru Grethe Fenger Møller også var inde på, kommer, inden høringsrunden er overstået, for så kommer der også de politiske betragtninger ind, således at vi måske kan få gjort visse af synspunkterne gældende, inden de låses fast af de forskellige branchearbejdsgremser.

Når man studerer direktivet, kan man spørge, hvor mange ting vi kan få til at passe. Nu var vi inde på, hvad et forarbejdet jordbrugsprodukt er. De rammer, der hidtil er sat, er ret snævre; når man f.eks. lægger is på fisk, er det så en forarbejdning? Jeg vil gerne spørge justitsministeren, hvor langt vore nationale beføjelser går i henseende til definitionen af, hvad et forarbejdet produkt er. For problemet er, hvordan man i praksis kan få et ansvar placeret. Hvordan kan man f.eks. få ansvaret placeret, hvis et mælkeprodukt er forarbejdet ved, at man køler det ned og det så kommer til et mejeri, hvor der sker et eller andet, som der skal gøres ansvar gældende for? Hvordan i alverden skal man finde den leverandør, der har produceret den mælk? I praksis vil det efter min opfattelse være sådan både for fiskeprodukter og for jordbrugsprodukter, at det må være i forarbejdningsleddet, ansvaret skal placeres. Vi skal bare have fundet ud af, hvor forarbejdningsleddet begynder.

Jeg hilser det velkommen, hvis vi kan blive enige om en fornuftig produktansvarslov, for dermed har vi også fået ensartede retningslinjer, således at vi ikke får konkurrenceforvriddning ved vurderingen af et produktansvar.

Det er selvfølgelig svært, når der er objektivi-ansvar, for objektivi-ansvar kan være meget godt, men det kan også være vældig irriterende i tilfælde, hvor man overhovedet ikke har kunnet gøre for noget som helst selv, men alligevel har objektivi-ansvar.

Men jeg hilser altså lovforslaget med tilfredshed. Der er mange ting, som jeg håber vi kan få afklaret i udvalget, men vi ved jo, at forslaget bliver fremsat igen til efteråret. Jeg deler ikke fru Lissa Mathiasens store skepsis med hensyn til, at alle produkter, der kommer på markedet, om ikke er lavet mere eller mindre af forbrugere, så i hvert fald, fordi man vil forbrugere til livs. Det tror jeg ikke på; det er ikke meningen med produktion.

Ingerlise Koefoed (SF):

Som hr. Niels Anker Kofoed sagde, har EF-direktivet jo været længe undervejs; så vidt jeg er orienteret, forelå der for nogle år siden et EF-direktiv om produktansvar, som vi i hvert fald i markedsudvalget vurderede

[Ingerlise Koefoed]

som et godt direktiv, men det var så godt, at der i markedsudvalget ikke kunne blive et flertal med regeringspartierne for det.

Nu er der vedtaget et EF-direktiv, og det er til gengæld et meget svagt direktiv, men øjensynlig et direktiv, som regeringen godt kan lide. Det er i hvert fald skrevet ganske pænt af i det forslag om produktansvar, som vi behandler her i dag – skrevet af i den grad, at direktivets muligheder for at udvide bestemmelserne nationalt overhovedet ikke kommer i anvendelse.

Jeg er ligesom fru Grethe Fenger Møller og hr. Niels Anker Kofoed glad for, at man har indført den praksis, at denne drøftelse kun er foreløbig, og at man måske og forhåbentlig vil tage de synspunkter, som kommer frem her i dag, og de synspunkter, som kommer frem fra organisationerne, med ind i det endelige lovforslag, som altså, så vidt jeg forstår, skal fremsættes til efteråret.

Var det ikke sådan, måtte vi afvise forslaget helt, for det er et forslag, som først og fremmest er på producentens og meget lidt på forbrugers side, og jeg synes også, det opstiller så svære klageveje, at mange forbrugere vil blive tabt på vejen. Det regulerer kun producentens ansvar, og det betyder, at der ikke rigtig er noget at gøre, hvis et produkt er blevet defekt på vejen fra producent til forbruger, og det er ikke acceptabelt. Det kan jo ikke komme forbrugeren ved, om det er producenten, distributøren eller forhandleren, der er årsag til defekten. Forbrugeren skal under alle omstændigheder have dækket de fejl og mangler, der er ved produktet, eller de skader, som det fejlagtige produkt har forvoldt.

Lovforslaget omfatter jo ligesom direktivet kun løsøre, ikke tjenesteydelser og ikke fast ejendom. Det betyder i praksis, at jeg, hvis jeg køber en cykel, hvis bremsen ikke fungerer, får erstatning, hvis det er bremseproducenten, der har lavet bremsen forkert, men ikke, hvis det er den fabrik, der har samlet cyklen, som har sat bremsen forkert i. Også det forekommer mig langt fra logisk, og det er bestemt ikke beskyttende for den, der vælter med den defekte cykel.

Så vidt jeg kan se, dækker lovforslaget heller ikke systemskader og udviklingsskader, og det kan ikke være rigtigt, at producenten dermed skal fratages ansvaret for at sende

produkter på markedet, som viser sig at være skadelige. Vi kender jo alle eksemplerne: thalidomidkatastroferne og p-pillesagen. Vi kender også mindre tragiske, men for de enkelte lige så vigtige sager, hvor et produkt f.eks. indeholder allergifremkaldende stoffer. Vi har diskuteret sager her i folketingssalen, hvor legeredskaber fungerer på en sådan måde, at børn bliver skadet alvorligt. Det må være sådan, at en producent ikke kan fralægge sig ansvaret for et produkt. Produktet må være så godt analyseret, så godt afprøvet og gennemprøvet, før det sendes på markedet, at der er den størst mulige sikkerhed mod alvorlige følgevirkninger og mangler.

I øvrigt vil jeg sige, at det for en lægmand – lægkvinde – som jeg er, er lidt svært at trække grænserne i dette forslag. I dag har vi f.eks. diskuteret og delvis vedtaget et forslag om gensplejsning og om produkter, der indeholder gensplejsede emner, og så vidt jeg forstår, ligger ansvaret for forfølgelsen af ansvaret i de sager i miljøministeriet og falder ikke ind under produktansvarsloven.

Der er andre ting, som vi skal have oplyst i udvalget, for jeg synes faktisk, det er svært at finde ud af, hvor den ene lovgivning begynder og den anden holder op eller omvendt – det afhænger af, fra hvilken side man ser det.

Jeg vil også gerne have oplyst, hvem der ifølge forslaget skal have bevisbyrden for, at et produkt har været defekt. Sådan som jeg læser det – og i øvrigt i overensstemmelse med ånden i forslaget og i direktivet – er det forbrugeren, der skal have bevisbyrden, og han eller hun vil i de fleste tilfælde være oppe imod meget stærke kræfter, der er meget ivrige for at fralægge sig ansvaret. Så det kan heller ikke være rigtigt.

Da jeg kan se, jeg har brugt min taletid op nu, vil jeg slutte med at sige, at jeg deler fru Lissa Mathiasens tanker om, at man, samtidig med at man får et forslag om produktansvar, også må have et forslag om produktsikkerhed. Jeg beder om, at man fremtidig tager udgangspunkt i forbrugerne og ikke i producenten, når man skal lave en lovgivning af denne art.

Larsen-Ledet (RV):

Forbrugerinteresserne har høj prioritet i EF; det beviser direktivforslaget fra 1985

[Larsen-Ledet]

meget klart. Det har til hensigt at beskytte forbrugeren mod defekter ved de produkter, som man køber. Der skal vedtages regler for produktansvar og erstatning til eventuelle skadelidte.

Men jeg vil her gerne give udtryk for ønsket om en vis samtidighed imellem EF-landene. Selv om vi absolut har suveræniteten inden for de givne rammer her til at afgøre det, ville det alligevel på mange områder være en fordel med en vis ensartethed i lovgivningen og administrationen af produktansvaret. Har ministeren kendskab til, hvor vidt man er i andre lande? Foreligger der i de andre EF-lande konkrete forslag? Og er de på linje med regeringens forslag?

Jeg har i øvrigt kun ganske enkelte kommentarer og spørgsmål til det foreliggende forslag her ved første behandling. Jeg læser bemærkningerne til forslaget sådan, at produktansvar kan fortolkes også som udtryk for et produkts farlige egenskaber. Intentionerne med produktansvar er vel sådan, at en defekt ved et produkt kan skyldes design, råvarer, komponenter, hjælpestoffer, fremstillingsform eller markedsføring. Men der er masser af produkter, som har farlige egenskaber og kan have det, uden at man med rette kan betegne denne farlighed som en defekt, f.eks. benzin. Derfor mener jeg ikke, at man kan lægge et produkts farlighed til grund for beskrivelsen af den gældende retstilstand.

Vi hilser i det radikale venstre med tilfredshed, at justitsministeren med sit forslag allerede nu starter en forhandling om, hvordan vi i Danmark skal praktisere og forstå produktansvar. Vi kan godt se, at det kunne have ventet, men ved, at forslaget allerede kommer nu, er det i hvert fald med til, at vi får mere tid til at behandle forslaget, og at vi kan gøre det mere dybtgående. Efter min opfattelse er forslaget i sin sammenhæng og rækkevidde temmelig kompliceret, og derfor er det godt, at vi får tid til at analysere det nærmere og tid til at stille spørgsmål til ministeren.

Sikkerheden for forbrugerne og ansvaret og retstilstanden for primærproducenter, forarbejdningsevner og handelsled – det er vigtigt at få disse forhold præciseret. Vi vil fra radikal side tilstræbe et afbalanceret lovforslag, som både forbrugere, producenter og

mellemløbere kan leve med. Vi håber ikke, at loven i sit kølvand skal have behov for en ekstra stor efterspørgsel efter jurister og domstole. Derfor er klarhed i retstilstanden et vigtigt område.

Birgith Mogensen (CD):

Dette lovforslag om produktansvar er i sine hovedlinjer generelt en betydelig og væsentlig skærpelse af hidtil gældende forbrugerbeskyttelsesforanstaltninger i Danmark. CD mener, at forslaget er temmelig vidtgående, men vi må indrømme, at det ikke er nogen nem sag at begrænse det foreliggende EF-direktiv. Begrænses skal det imidlertid. Som det foreligger, vil smarte forbrugergrupper kunne slå plat på reglerne, især hvis de hjælpes af oversmarte eksperter og såkaldt sagkyndige. Jeg kan godt forstå, at visse erhvervsorganisationer klør sig betænkeligt i nakken.

Hvis vi ikke tænker os godt om og gardeer os imod det, som jeg vil kalde for urimelighedsansvar, så risikerer vi utilsigtede faldgruber, der vil kunne ruinere både store og små producenter i løbet af nul komma nul. Hvis loven derimod tilpasses og formuleres, så det tilsigtede mål reelt opnås, vil jeg betragte denne forbrugerbeskyttelseslov som en gevinst også for hele det danske samfund og dets forbrugere. Ansvarsløse fidusmagere og kvaksalverfabrikanter vil kunne pakke sammen, inden de efter lovens ikrafttræden meget hurtigt vil gå konkurs.

Hvis loven i praksis vil virke som nævnt, rammer vi plet på et område, der hidtil har medvirket til at sænke vort eksportrenommé, og som på hjemmemarkedet har skabt mistroiske forbrugere, men som før antydet er jeg lidt nervøs for, at ansvarsfulde og hæderlige producenter kan få ørerne i maskinen, hvis spekulantforbrugergrupper går til yderligheder.

Helgarderingen imod denne hypotese kan aldrig blive 100 pct., men jeg mener, at fabrikanter og producenter kan komme tæt på. Først og fremmest må den enkelte virksomhed øge sin produktkontrol til det maksimale, men som ekstra garanti imod defekter vil jeg tilråde de nogenlunde ensartede brancher at etablere kollektive ekstra kontrolstationer, hvor eksperter med til dels fremmede øjne efterkontrollerer den enkelte ting, inden den

[Birgith Mogensen]

går i masseproduktion. En sådan uvildig kvalitets- og defektkontrol vil samtidig indirekte reducere produktansvarsforsikringspræmierne.

Ligeledes må en vare markedsføres reelt. Man må ikke love mere, end varen kan opfylde. Annoncer og salgsbrevstekster må opfyldes, inden de går i trykken. Brugsanvisninger, varefacts osv. må formuleres kort og let forståeligt på sproget i det land, hvortil varen sælges.

Alt taget i betragtning kan dette EF-direktiv plus L 265 og dets bemærkninger godt virke mere kompliceret og negativt, end det egentlig er, men set med danske øjne er der helt bestemt også meget positivt.

F.eks. er det en kendsgerning, at dansk produktion med hensyn til kvalitet ligger i toppen. Det vil sige, at vore konkurrenter efter dette lovforslags vedtagelse også er nødt til at bevæge sig op på kvalitetsstigen. Realistisk tænkt betyder det, at vor eksport ikke skal kæmpe nær så hårdt for at opnå markedsandele i lande, hvor plagiater og sekundærvare hidtil har domineret. Til producenter vil jeg derfor sige: intet er så galt, at det ikke er godt for noget.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti hilser med tilfredshed, at ministeren allerede på så tidligt et tidspunkt – kan vi godt sige, selv om vi er i slutningen af denne samling – fremsætter et forslag, som så vil kunne diskuteres sommeren igennem, og som så eventuelt kan rettes ind i næste samling. Det er vigtigt, at vi får sådan et lovforslag frem.

Det fremgår tydeligt af debatten, at der ligesom i andre sager, vi har haft til debat i dag, er forskellige interesser: forbrugernes og producenternes. Forbrugere er vi jo alle sammen. Det er ofte, når man taler om forbrugere, som om det er nogle specielle nogle, der nu lige har valgt dette, og ikke os alle sammen. Vi er alle sammen som forbrugere interesserede i, at de produkter, vi køber, er i orden, og at vi kan gå hen i den forretning, hvor vi har købt varen, og få den byttet, hvis den ikke er tilfredsstillende.

Også producenten, der sælger varen, er selvfølgelig interesseret i, at den er i orden. Problemerne kommer, når det viser sig, at den, der sælger varen, måske ikke kan gå

videre med klagen, fordi vedkommende producent er gået konkurs eller der er andet galt, og så hænger sælgeren på den. Måske kan han så komme ud for et erstatningsansvar, som gør, at han ikke kan klare det rent økonomisk.

Jeg tror, der er mange ting i dette lovforslag, som vi i sommerens og efterårets løb må have taget frem, og det gælder også, som andre ordførere har været inde på, afgrænsningen. Alene det, hvilke varer der er produceret, hvornår de er fabrikeret, hvornår de er forarbejdet, og hvornår de ikke er forarbejdet, kan nok give anledning til megen diskussion.

Men kristeligt folkeparti er positiv over for lovforslaget og håber, at det, når vi er kommet det igennem, kan resultere i et godt, afbalanceret forslag.

Kirsten Jacobsen (FP):

Fremskridtspartiet er tilfreds med, at ministeren har fremsat dette forslag på nuværende tidspunkt, selv om vi jo har 3 år til at gennemføre det EF-direktiv, som ligger til grund for lovforslaget.

På fremskridtspartiets vegne skal jeg gøre det helt klart, at en af forudsætningerne for, at vi overhovedet kan tænke på at være positive over for lovforslaget, er, at rækkevidden bliver helt klart og koncist afgrænset, og at man også tager hensyn til almindelige danske erstatningsregler. Vi er også bekymrede for, hvordan dette lovforslag vil virke på producenterne. Det er ikke sådan, at vi ikke synes, at producenter skal have et ansvar for de varer, de producerer, men vi er bekymrede, hvis man går så langt, at det kan skade producenterne, således at de ikke kan drive deres virksomheder.

Men som sagt: på dette sene tidspunkt skal jeg nøjes med at sige, at fremskridtspartiet vil følge udvalgsarbejdet vældig nøje, og vi vil se på, at ministeren også sørger for, at den sunde fornuft kommer til at råde i dette lovforslag.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Uden forbehold vil jeg gerne sige tak til alle ordførere for deres bemærkninger. Dermed være ikke sagt, at jeg overhørte, at der var kritiske bemærkninger. Det var der, og det havde jeg også ventet. Dem havde jeg vel

[Justitsministeren]

egentlig selv kaldt på ved at fremsætte lovforslaget på dette tidspunkt og på den måde, det er sket på. Jeg husker jo tidligere udtalelser fra fru Lissa Mathiasen i forbindelse med det beslutningsforslag, der blev fremsat fra socialdemokratisk side, og var selvfølgelig klar over, at dette lovforslag ikke opfyldte alt, hvad man forventede eller ønskede fra socialdemokratisk side. Alligevel siger jeg tak for det medarbejderskab, som jeg mener der blev givet tilsagn om gennem fru Lissa Mathiasens bemærkninger om, at man ganske vist ikke kunne stemme for det direktiv, som er grundlaget for dette lovforslag, men at man kunne komme et godt stykke hen ad vejen ved hjælp af dette direktiv, og det er jo det, vi så skal tale om.

Hr. Larsen-Ledet rejste det spørgsmål, om man i andre lande havde foretaget noget tilsvarende som det, jeg har gjort ved at fremsætte lovforslag allerede nu. Dertil kan jeg sige, at det har man ikke. Der er ikke fremsat tilsvarende lovforslag eller forslag på grundlag af direktivet i nogen af de andre EF-lande, men jeg kan meddele, at man har oplysninger fra embedsmændene i Holland og England om, at man er temmelig langt, og at man formentlig ikke i disse lande vil medtage udviklingsskader og uforarbejdede landbrugsprodukter. Det vil altså sige, at man på disse områder, hvor man – det har fru Lissa Mathiasen ret i – kan bestemme noget andet på grundlag af direktivet, antagelig vil følge samme fremgangsmåde, som vi har valgt, nemlig ikke at medtage disse.

Jeg vil gerne sige en enkelt ting om fremgangsmåden her, for der er jo en række af ordførerne, der har været inde på det, og jeg takker for den tilfredshed, der blev givet udtryk for fra de allerfleste, med, at vi fremsatte lovforslag allerede nu.

Det er en fremgangsmåde, jeg gerne ser i videre omfang i folketinget. Hvis man spørger, hvorfor vi – selv om vi har 3 år til at fremsætte et lovforslag – allerede gør det nu, vil jeg sige, at jeg mener, det er det mest hensynsfulde over for folketinget, fordi vi så, som tilfældet er her i dag, kan få en principdebat. Jeg bryder mig ikke om, at det, folketinget skal behandle, skal være gennemtygget mad. Det får det jo let karakter af, når alle mulige organisationer, og hvem det ellers er, har haft lejlighed til at komme med deres

udtalelser og folketinget først derefter kan tage stilling.

Jeg kan bedre lide, at man går mere frisk til sagen og prøver at komme foran andre ved at fremsætte lovforslaget tidligt og få de umiddelbare bemærkninger fra ordførerne her i salen; derefter kan vi gå videre.

Fru Grethe Fenger Møller spurgte mig, om dette, at vi får debatten på denne måde, ville betyde, at vi ved en genfremsættelse af lovforslaget ville tage hensyn til de bemærkninger, der er fremsat. Jeg kan sige, at det vil vi selvfølgelig, og jeg vil gerne tilføje, at her står vi jo med en lovgivning, som flere med rette har nævnt indeholder noget meget vanskeligt, ikke blot med hensyn til afgrænsning, men i det hele taget med hensyn til forståelsen. Jeg vil kun være taknemlig, hvis folketingets retsudvalg i løbet af den tid, der går, indtil vi mødes igen til efteråret, stiller de spørgsmål, man har brug for at stille til forståelse af sagen, for det er svært stof ikke alene for folketingets medlemmer. Men jeg kan tilføje, at jeg også mener, det har været svært for de dygtige embedsmænd, jeg har i justitsministeriet, at stille dette op og foretage de afgrænsninger, der er nødvendige, uden i dette tilfælde at have den baggrund, som man ellers kan have i en række tilfælde: at man har nogle sagkyndige udtalelser.

Vi vil jo selvfølgelig også interessere os for det andet, som fru Grethe Fenger Møller nævnte, nemlig hvad der gennem den høringsrunde, vi er gået ud med, kommer af nye ideer og andre synspunkter end dem, vi her har angivet.

Må jeg sige vedrørende de kritiske bemærkninger, at jeg forstår det ikke helt, når fru Lissa Mathiasen taler om, at dette er et forslag, hvorved man forringer forbrugernes stilling. Man forringer den ikke på nogen måde, idet et culpaansvar altid kan gøres gældende, men man udvider dette ansvar til et objektivt ansvar; det kan aldrig være en forringelse af forbrugernes stilling, at man giver producenter og andre et objektivt ansvar.

Der blev nævnt, også fra anden side, spørgsmålet om bevisbyrden – det var fru Ingerlise Koefoed, der stillede et spørgsmål om det. Her skal vi jo holde os inde for direktivets rammer. Jeg vil gerne sige, at det er skadelidte, der skal bevise skaden, defekten

[Justitsministeren]

og årsagsforbindelsen mellem defekten og skaden. Det ville være direktivstridigt at lempe på denne bevisbyrde.

Der er altså, for at sige det enkelt, ikke noget at gøre med hensyn til den måde, hvorpå beviset skal føres, men der er det på andre områder. Der er det med udviklingskader, som jeg har været inde på.

Når fru Lissa Mathiasen siger, at vi tager hensyn til erhvervslivet, vil jeg da gerne bekræfte det; selvfølgelig gør vi det, og det tror jeg da at alle ville gøre. Det gælder vel ikke mindst her, at hvis man har indtryk af, at man i andre lande ikke lader udviklingskader indgå i deres lovgivning, kan det let komme til at virke som diskrimination af dansk erhvervsliv, og det vil jo til syvende og sidst kunne skade beskæftigelsen her i landet. Det tager vi hensyn til, det erkender vi fuldt ud, men jeg mener, at lovforslaget som helhed tager et afgørende og vidtgående hensyn til danske forbrugere.

Der er også andre områder, hvor en ændring er mulig. Hr. Niels Anker Kofoed kom ind på spørgsmålet om, hvor grænsen egentlig går for landbrugs- og fiskerivarer. Jeg tror, det er noget, vi skal dyrke nærmere. Man kan jo tage landbrugsvarer og fiskerivarer med helt inden for lovgivningen, men det, hr. Niels Anker Kofoed interesserede sig for, så vidt jeg forstod, var, hvor vi har afgrænsningen i forhold til dette forslag, og dér må jeg sige, at der skal næsten ingen forarbejdning til efter direktivet, før der bliver tale om, at man har det objektive ansvar. Det er situationen, så der er altså heller ikke den store bevægelsesfrihed på dette område.

Jeg vil gerne sige tak til alle ordførerne for de bemærkninger, der er fremsat, og for forståelsen, der også blev udtrykt af fru Birgith Mogensen, fru Inger Stilling Pedersen og fru Kirsten Jacobsen, hvad angår de hensyn, man må tage til erhvervslivet, hvad jeg også forsøgte at give udtryk for. Men jeg forstod også, at det, man lagde vægt på – det blev særlig fremhævet af hr. Larsen-Ledet – var, at vi nåede frem til en afbalanceret lovgivning i forhold til både forbrugere og producenter. Jeg tror, det er rigtigt, at vi tager sagen op allerede nu. Jeg glæder mig til samarbejdet med retsudvalget om denne sag i den periode, hvor folketinget ikke har sit almindelige arbejde, til de spørgsmål, der bliver

stillet, og også til det videre arbejde med lovforslaget i den kommende samling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

28) Første behandling af lovforslag nr. L 266:

Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven. (Økonomisk kriminalitet).
(Fremsat 14/5 86).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Jimmy Stahr (S):

Jeg skal helt afholde mig fra, selv om det kunne være fristende, at inddrage aktuelle sager, der end ikke er besluttet anket endnu.

Om selve sagen kan jeg sige, at forslaget om reglerne for erhvervsfrakendelse er en opfølgning af det beslutningsforslag om indgreb mod misbrug af konkurs- og selskabslovgivningen, som på socialdemokratiets foranledning blev vedtaget sidst i maj 1985.

Det er vores opfattelse, at justitsministerens forslag ikke er fuldt tilstrækkeligt; det er formodentlig for strengt at kræve, at der skal foreligge dom for et strafbart forhold som betingelse for erhvervsfrakendelse eller være indledt en straffesag, men vi ønsker under udvalgsarbejdet at drøfte en ændring af betingelserne for erhvervsfrakendelse, således at frakendelse også kan ske, når den pågældende har handlet groft utilbørligt over for sine kreditorer, og når den pågældende gennem gentagne konkurser har vist sig uegnet til at drive virksomhed.